

ВПЛИВ СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ОСНОВНИМИ ТА ОБОРОТНИМИ ЗАСОБАМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Василішин С.І., аспірант,
Харківський національний аграрний
університет ім. В. В. Докучаєва*

Одним із найважливіших заходів на шляху до підвищення ефективності використання оборотних засобів є оптимізація їх співвідношення із основними засобами, поруч із якими вони виступають матеріальними ресурсами у виробничому процесі.

Від того, наскільки оптимальне співвідношення основного та оборотного капіталу, значною мірою залежать результати виробничої та фінансової діяльності, а звідси – і фінансовий стан підприємства. Так, якщо підприємство створює зайві виробничі запаси, які не можуть бути перероблені на діючих виробничих потужностях, то це негативно вплине на фінансовий результат, призведе до сповільнення оборотності оборотних засобів, погіршення фінансового стану. Те саме відбудеться і в тому разі, якщо основні виробничі фонди будуть використовуватись не на повну потужність через відсутність сировини, матеріалів [1].

Проведене нами групування 180 великих та середніх сільськогосподарських підприємств Харківської області за співвідношенням між оборотними та основними засобами підтверджує його вплив на результати господарювання в цілому (таблиця).

В результаті групування маємо висновок, що найбільше підприємств обстеженої сукупності (90 одиниць), які ввійшли до складу II аналітичної групи мають середнє відношення оборотних засобів на 1 грн. основних 1,81 грн. При цьому виявлена чітка закономірність, за якої із зростанням оборотних засобів з розрахунку на 1 грн. основних, підвищуються показники ефективності діяльності: сума чистого прибутку з розрахунку на 1 га с.-г. угідь (2548,86 грн.) та рівень рентабельності (61,1%) мають найвище значення у підприємств IV аналітичної групи, у яких на 1 грн. основних засобів у середньому припадає 18,48 грн. оборотних.

---

* Науковий керівник – Огійчук М. Ф., к.е.н., професор

Групування сільськогосподарських підприємств Харківської області за співвідношенням між оборотними та основними засобами у 2011 рр.*

Розрахункові показники	Групи підприємств за співвідношенням оборотних засобів на 1 грн. основних, грн.				Всього або в середньому
	I. до 1,00	II. 1,01-3,00	III. 3,01-5,00	IV. понад 5,00	
Кількість підприємств у групі	27	90	39	24	180
Питома вага, %	15,0	50,0	21,7	13,3	100,0
Середнє значення відношення оборотних засобів на 1 грн. основних	0,69	1,81	3,81	18,48	4,30
Чистий прибуток на 1 га с.-г. угідь, грн.	-7,92	679,41	717,36	2548,86	984,43
Рівень рентабельності, %	-2,74	16,85	29,06	61,1	26,1
Норма прибутку, %	-0,1	12,9	11,4	22,1	11,57
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	1,30	1,31	2,36	1,09	1,40
Тривалість одного обороту, днів	277	275	153	329	258

*Джерело: розраховано за даними зведеної річної звітності сільськогосподарських підприємств (ф. 1. Баланс, ф. 2. Звіт про фінансові результати)

Поруч із цим, найефективніше використання оборотних засобів зафіксоване у підприємств III аналітичної групи до якої увійшли 39 сільськогосподарських підприємств із середнім відношення оборотних засобів на 1 грн. основних 3,81 грн. Тривалість одного обороту в них найкоротша і складає 153 дні. Варто відзначити, що до цієї групи потрапили підприємства із глибокою спеціалізацією виробництва та наявністю переробних та підсобних виробництв.

Не зважаючи на найвищу рентабельність, підприємства IV групи мають найнижчий коефіцієнт оборотності 1,09 і як наслідок

найдовшу тривалість одного обороту 329 днів. Ці тенденції напштовхують на висновок, у даних підприємств співвідношення між оборотними і основними засобами не має під собою наукового обґрунтування і має таке високе значення, передусім за рахунок фізичного та морального зносу більшості об'єктів основних засобів, а не за рахунок великих обсягів оборотних.

Слід зазначити, що серед економістів на сьогоднішній день немає єдиної думки стосовно співвідношення між основними та оборотними засобами – вони коливаються від 20% на 80% до 50% на 50%. За радянських часів, як зазначає М. Я. Дем'яненко, більшість економістів вважали, що на 1 грн. основних має припадати не менше 0,50 крб. оборотних фондів [2].

На нашу думку, встановлення чітких пропорцій між основними та оборотними засобами є лише абстрактним розрахунком. Насправді даний процес має виходити із первісного нормування нормованих оборотних засобів, передусім у сфері виробництва, заради забезпечення виробничого процесу, потім слід додавати заплановану суму ненормованих оборотних засобів, лише на кінцевому етапі слід визначати співвідношення основних та оборотних засобів.

Література.

1. Тарасенко Н. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – Львів: «Новий світ-2000», 2008. – 444 с.
2. Дем'яненко Н. Я. Повышение отдачи оборотных средств колхозов/Н. Я. Демьяненко. – К.: Урожай, 1988. – 112 с.

ВИЗНАННЯ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Губар А.А., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Особливою сферою економіки будь-якої держави є сільське господарство. Забезпечення продовольчої безпеки країни здійснюється шляхом виробництва харчової продукції, сировинною базою для якої є саме сільське господарство. В даному контексті

---

* Науковий керівник – Маренич Т.Г., д.е.н., професор